

© Івахів О.Л., 2015
УДК 616.9(063)
DOI 10.11603/1681-2727.2015.4.5537

ІХ З'ЇЗД ІНФЕКЦІОНІСТІВ УКРАЇНИ

7-9 жовтня 2015 р. у санаторії "Медобори", що поблизу Тернополя зібралось 265 науковців і практикуючих лікарів, переважно інфекціоністів, з усіх областей України на свій черговий, ІХ, з'їзд. Тема цього річного форуму: «Інфекційні хвороби: поступи і проблеми в діагностиці, терапії та профілактиці» вибрана неспроста – необхідно було всебічно і ретельно проаналізувати здобутки за час від минулого з'їзду, а головне, намітити шляхи суттєвого покращання надання медичної допомоги інфекційним хворим в умовах реформування медичної галузі, наблизитися до стандартів боротьби з інфекційними недугами в Євросоюзі і США.

Відкрив роботу з'їзду президент Всеукраїнської асоціації інфекціоністів, чл.-кор. НАМНУ, засл. діяч науки і техніки України, проф., д-р мед. н. М.А. Андрейчин. Він коротко охарактеризував складну епідеміологічну ситуацію в Україні, зокрема з ВІЛ-інфекції, вірусних гепатитів С і В, герпетичних, кишкових та арбовірусних інфекцій, а також різних паразитозів. Триває загроза, зазначив М.А. Андрейчин, формування місцевих природних осередків малярії, лейшманіозів; є достатньо підстав стверджувати, що повертаються старі інфекції й дедалі частіше з'являються нові, раніше невідомі інфекційні хвороби. За неповними підрахунками, за останні 30 років вдалося відкрити майже 60 збудників інфекційних хвороб. Заразні недуги інфекційного ґенезу займають чільне місце у структурі смертності та захворюваності українців. Тому на пошуках оптимальних шляхів вирішення цих і багатьох інших проблем повинні зосередитись у найближчі дні учасники з'їзду. Доповідач відзначив, що, з різних причин охоплення населення профілактичними щепленнями знизилось до 10%. З'явилися перші об'єктивні ознаки зростання захворюваності керованими інфекціями. Є багато підстав вважати, що проблема боротьби з інфекційними хворобами ще більше ускладнилась. У зв'язку з частими змінами керівництва Міністерства охорони здоров'я і серйозними недоліками в його роботі був зірваний план виконання Календаря щеплень. Це відбулося на тлі непродуманої реформи санітарно-епідеміологічної служби, що призвела до її параліча. А ще загальна реформа медичної галузі перекладе виявлення і лікування інфекційних хворих переважно на сімейних лікарів. Однак сімейні лікарі не мають належної підготовки у сфері інфекційних і паразитарних хвороб.

З найкращими вітаннями та побажаннями до учасників з'їзду звернувся директор департаменту охорони здоров'я Тернопільської ОДА В. Богайчук. Від імені голови оргкомі-

тету з'їзду, ректора Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського, проф., д-ра мед. н. М.М. Корди щирі привітання учасникам наукового форуму, плідної праці та вироблення дієвих механізмів щодо лікування інфекційних хворих, створення ефективної концепції реорганізації служби в боротьбі з інфекційними хворобами передав проректор з науково-педагогічної роботи, проф., д-р мед. н. А.Г. Шульгай. Від МОЗ України привітання озвучила головний позаштатний спеціаліст зі спеціальності «інфекційні хвороби», проф., д-р мед. н. О.А. Голубовська, яка наголосила, що інфекційні хвороби є загрозою для національної безпеки будь-якої країни. Євросоюз і США досягли високих результатів, створивши заслін на шляху до поширення заразних недуг. Україна, яка взяла курс на євроінтеграцію, зобов'язана вжити ефективних заходів безпеки, які діють у світі. На адресу з'їзду надійшов листівання від імені інфекціоністів Криму, які засвідчили свою пошану усім учасникам і побажали успіхів. Від імені ректора Самаркандського медичного інституту (*Республіка Узбекистан*) з вітальним словом виступила завідувач кафедри інфекційних хвороб, доц. Н.А. Ярмухамедова.

Упродовж трьох днів з'їзду відбулося п'ять пленарних засідань, два сателітних симпозиуми, секція молодих вчених і постерна сесія.

Проф. О.А. Голубовська (*Київ*) зупинилася на основних стратегічних напрямках розвитку інфекційної служби в Україні. Зокрема зазначила, що основними проблемами в медичній допомозі інфекційним хворим є: її фрагментація, недостатнє фінансування державних програм; відсутня стратегія подолання антибіотикорезистентності, немає центру з тропічних хвороб; відсутність чи нестача протипаразитарної, протиправцевої і протидифтерійної сироваток, вакцин взагалі і вакцини/імуноглобуліну проти сказу, препаратів для лікування церебральної форми малярії, засобів індивідуального захисту медперсоналу. Наша країна зобов'язана імплементувати стратегічний план дій задля ефективного моніторингу і запобігання розповсюдженню антибіотикорезистентних штамів збудників, а також досі не розроблено національні документи, що регламентують раціональне ведення хворих на різних етапах надання медико-санітарної допомоги.

Про сучасні можливості лікування дітей, хворих на грип та інші ГРВІ, з використанням протівірусних препаратів доповіла доц. Л.О. Палатна (*Київ*). Зокрема, ретельно висвітлено показання до застосування і критерії ефек-

тивності протівірусних препаратів з вузьким спектром дії (лише при грипі) – ремантадин, озельтамівір, занамівір і широким – уміфеновір, інтерферони (ліпосомальний лейкоцитарний, рекомбінантний), індукторів інтерфероноутворення (штучні й природні), гомеопатичних і фітопрепаратів. На проблемах терапії і профілактики гельмінтозів в Україні зупинилася проф. К.І. Бодня (Харків). Доповідач наголосила на необхідності негайної розробки комплексної Національної програми з боротьби, діагностики і профілактики паразитарних хвороб людини і тварин; посилення нагляду за утриманням сільськогосподарських і домашніх тварин, організації регуляції чисельності бездомних тварин; забезпеченні населення країни доброякісною питною водою і запобіганні забруднення водою і ґрунту незнезараженими стічними водами; збереження кадрів практичних паразитологів; створення спеціалізованих центрів діагностики та лікування особливо небезпечних паразитарних хвороб людини.

Жвавий інтерес викликав виступ чл.-кор. НАМНУ, проф. М.А. Андрейчина (Тернопіль) про розробку колективом кафедри ТДМУ віртуальних навчальних програм з інфекційних хвороб та епідеміології за допомогою яких суттєво поліпшується освоєння студентами-медиками якості знань і практичних навичок. Проф. В.П. Малий (Харків) ознайомив присутніх з новими методами лікування хворих на грип та інші ГРВІ з використанням препарату з антинуклеопротеїновою дією – інгавіріну, а також переконливо обґрунтував переваги інгаляційного шляху введення лікувальних засобів, зокрема індуктора ендогенного інтерфероноутворення циклоферону при зазначених вище недугах. Предиктори досягнення стійкої вірусологічної відповіді (СВВ) при лікуванні пацієнтів з ХГС висвітлила у своїй доповіді проф. Л.В. Мороз (Вінниця). Доповідач наголосила, що швидка вірусологічна відповідь є основним предиктором СВВ у хворих, незалежно від вірусного навантаження, стадії фіброзу і генотипу ІЛ-28В. Подвійна терапія пегінтерфероном і рибавірином залишається ефективною, за винятком хворих з декомпенсованим цирозом печінки й негативним досвідом попереднього лікування. Пацієнтів із СВВ, які не мають цирозу, варто повторно перевірити на активність АЛАТ і наявність РНК ВГС на 48-му тижні після лікування, а осіб з цирозом печінки, а також, ймовірно, з F3, необхідно кожні 6 міс. обстежувати на наявність гепатоцелюлярної карциноми за допомогою УЗД.

На сателітному симпозиумі ТОВ «МСД Україна» на високому професійному рівні з урахуванням останніх зарубіжних напрацювань висвітлювалися проблеми терапії ХГС. Так, доц. М.А. Поляк (Ужгород) поділилася досвідом лікування хворих з цирозом печінки внаслідок ХГС, доц. О.Б. Ворожбит (Львів) охарактеризувала показання для застосування пегінтерферону у сучасних схемах терапії ХГС 1-го і 3-го генотипів, проф. Л.Р. Шостакович-Корецька

(Дніпропетровськ) зупинилася на особливостях лікування ХГС у дітей.

Проф. В.П. Малий (Харків) доповів про ефективність гепатопротекторів з позиції доказової медицини, доц. І.А. Анастасій (Київ) – ефективність патогенетичної терапії хронічних захворювань печінки з використанням біциклолу. Сучасні можливості корекції гематологічних порушень при проведенні протівірусної терапії у хворих на хронічний вірусний гепатит висвітлила проф. Л.Р. Шостакович-Корецька (Дніпропетровськ), досвідом прогнозування ефективності і вибором тактики протівірусної терапії у хворих на ХГС поділилася доц. О.Є. Бондар (Харків).

Питанням удосконалення терапії ХГС у сучасних умовах був присвячений сателітний симпозиум ТОВ «Валартін Фарма». Про результати колективної праці з порівняльного аналізу препарату альфапег за оцінкою ефективності та безпеки у хворих на ХГС доповів проф. В.С. Копча (Тернопіль), на особливостях лікування хворих на ХГС з підвищеним серцево-судинним ризиком зупинилася проф. О.Я. Пришляк (Івано-Франківськ), сучасні підходи до лікування ХГС з використанням нових препаратів з прямою протівірусною дією висвітлила проф. Г.М. Дубинська (Полтава), з можливостями мембрано-протекторної терапії супроводу при хронічному вірусному гепатиті ознайомила проф. О.С. Хухліна (Чернівці).

Розгляд актуальних питань діагностики і терапії інфекційних хвороб продовжився на другий день роботи з'їзду. Зокрема, В.Ю. Луценко (Київ) поділилася досвідом діагностики та лікування гострих і хронічних форм Лайм-бореліозу на сучасному етапі; ґрунтуючись на засадах доказової медицини і власному досвіді етіотропне лікуванні Лайм-бореліозу висвітлила проф. О.М. Зінчук (Львів); про особливості виникнення, діагностику і лікування ГРВІ та позагоспітальної пневмонії у мобілізованих військовослужбовців доповів проф. В.І. Трихліб (Київ); сучасні можливості лікування герпесвірусних інфекцій у дітей висвітлила доц. Л.О. Палатна (Київ), на удосконаленні лікування хворих на грип та інші ГРВІ зупинився у своєму виступі проф. В.С. Копча (Тернопіль), про сучасні принципи лікування хворих на оперізувальний герпес з використанням алокіну-альфа доповів проф. О.К. Дуда (Київ), діагностичне значення маркерів нейродеструкції та запалення у пацієнтів з хронічним перебігом нейроінфекції висвітлила канд. мед. н. О.Л. Панасюк (Київ).

Проф. М.Д. Чемич (Суми) доповів про особливості сучасної діагностики і лікування гострих кишкових інфекцій, спричинених умовно-патогенними та патогенними мікроорганізмами. Проф. Л.А. Ходак (Харків) поділилася досвідом терапії серозних менінгітів із затяжним перебігом у дітей, доц. Л.О. Палатна (Київ) – вакцинації дітей, зокрема висвітлила можливі побічні реакції та ускладнення, навела клінічні випадки. Проф. Т.А. Романенко (Харків)

висвітлила клініку й профілактику кашлюку в дітей першого року життя, доц. Л.О. Палатна (Київ) – сучасні можливості профілактики та лікування антибіотикоасоційованих діарей у дітей.

На нових можливостях протівірусної терапії ГРВІ у дітей зупинилась доц. Л.О. Палатна (Київ), динаміку показників імунної відповіді у хворих на герпесвірусні ураження нервової системи залежно від активації чи персистенції вірусів висвітлив канд. мед. н. П.А. Дьяченко (Київ), про епідеміологічні та клінічні аспекти стафілококових захворювань у дітей доповіла проф. О.В. Прокопів (Львів). Досвідом діагностики церебрального токсоплазмозу шляхом визначення антитіл до токсоплазм у спинномозковій рідині ВІЛ-інфікованих осіб поділився доц. І.Г. Грижак (Івано-Франківськ). Нові дані про поєднання різних сероварів лептоспир як етіологічного чинника лептоспірозу в людей навела у доповіді проф. Н.А. Васильєва (Тернопіль). Від групи науковців з досвідом застосування пегільованих інтерферонів у лікуванні ХГС у дітей виступила проф. І.І. Незгода (Вінниця). Про ефективність препарату діалізату людських лейкоцитів як сучасного імуномодулювального засобу при лікуванні герпесвірусних уражень нервової системи доповів канд. мед. н. П.А. Дьяченко (Київ). На орфанних захворюваннях у дітей зупинилася доц. Л.О. Палатна (Київ), на оптимізації лікування хворих на ВІЛ-асоційовану герпетичну інфекцію – М.О. Соколенко (Чернівці).

Цікавими були доповіді на секційному засіданні молодих вчених, зокрема про клініко-патоморфологічні особливості криптококового менінгоенцефаліту (Д.В. Говорова, Київ), сучасні клініко-лабораторні ознаки гострих кишкових інфекцій (О.М. Чемич, Суми), оптимізацію лікування хворих на грип та інші ГРВІ з використанням вітчизняного препарату нуклексу (Я.І. Йосик, Тернопіль), особливості перебігу, діагностики та лікування лямбліозу в сучасних умовах (А.Л. Процик, Івано-Франківськ), поширеність і фактори ризику синдрому тривалого QTc інтервалу у ВІЛ-інфікованих пацієнтів (Х.І. Возна, Чернівці).

Інформативно, добре оформленою була і постерна сесія.

На з'їзді зі звітною доповіддю виступив президент Асоціації М.А. Андрейчин, який детально зупинився на досягненнях і проблемах, які постають перед лікарями-інфекціоністами й інфекційною службою України в сучасних умовах, запропонував шляхи удосконалення надання допомоги хворим. Ряд проблемних аспектів доповіді спонукали учасників форуму до активного обговорення та висунення пропозицій. Заслухали і затвердили делегати й звіт голови ревізійної комісії доц. М.А. Колодія.

Приємною подією у роботі з'їзду стало вручення Почесних грамот і медалей. Асоціація інфекціоністів на з'їздах уже вчетверте за вагомих внесок у боротьбу з інфекційними хворобами нагороджує десять найкращих фахівців

пам'ятною медаллю Агапіта Печерського. Серед нагороджених – Н.А. Васильєва (Тернопіль), О.А. Голубовська (Київ), Б.М. Дикий (Івано-Франківськ), С.В. Дорошенко (Рівне), В.М. Козько (Харків), І.І. Незгода (Вінниця), О.В. Піддубна (Хмельницький), М.А. Поляк (Ужгород), Ж.П. Сидорова (Київ), Л.Р. Шостакович-Корецька (Дніпропетровськ).

Вперше в Україні пам'ятною медаллю Святого Роха нагородили 35 середніх медичних працівників за високий професіоналізм і милосердя в наданні допомоги інфекційним хворим. Президент Асоціації також оголосив лауреатів конкурсу на кращу наукову роботу молодих вчених, які працюють у галузі діагностики, лікування та профілактики інфекційних хвороб. Дипломи і грошові премії вручено: I ступеня – Я. Йосик (Тернопіль), II – Х. Возній (Чернівці), III – Д. Говоровій (Київ).

Прийнято рішення з'їзду інфекціоністів для впровадження в практику лікувально-профілактичних закладів охорони здоров'я України.

РІШЕННЯ ІХ З'ЇЗДУ ІНФЕКЦІОНІСТІВ УКРАЇНИ «ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ: ПОСТУПИ І ПРОБЛЕМИ В ДІАГНОСТИЦІ, ТЕРАПІЇ ТА ПРОФІЛАКТИЦІ»

1. *Звернутися до профільного комітету Верховної Ради України з пропозицією розглянути на парламентських слуханнях питання про інфекційну та паразитарну захворюваність в Україні й невідкладні заходи щодо її зниження.*

2. *Просити МОЗ України створити Національний та регіональні центри з епідеміологічного контролю та реєстрації інфекційних і паразитарних хвороб.*

3. *Просити МОЗ провести розмежування надання медичної допомоги інфекційним хворим згідно з I-III рівнями і визначити джерела фінансування.*

4. *Повторно просити МОЗ України затвердити Наказ про інфекційну службу, який, поряд з іншими настановами, регламентував би норми роботи інфекційного ліжка у бік зменшення порівняно з терапевтичними ліжками, беручи до уваги недостатню боксованість в інфекційних лікарнях (відділеннях) і необхідність проведення систематичних протиепідемічних заходів.*

5. *Звернутися до НАМН України та МОЗ з клопотанням про створення на базі ДУ «Інститут епідеміології та інфекційних хвороб імені Л.В. Громашевського» центру з діагностики і лікування рідкісних інфекційних та паразитарних хвороб.*

6. *Запропонувати МОЗ внести зміни в Календар щеплень України – до групи ризику віднести військовослужбовців Збройних Сил України, МВС та інших силових структур.*

7. *Просити Верховну Раду України пришвидшити прийняття Закону України про використання в лікувально-*

профілактичних закладах ліків, які в даний час не використовують в Україні, проте зареєстровані ВООЗ.

8. Повторно звернутися до МОЗ з вимогою своєчасної закупівлі, створення незнижувального запасу та розподілу в усі області України необхідної кількості вакцин, антитоксичних сироваток та імуноглобулінів.

9. Рекомендувати МОЗ якомога швидше відновити в Україні виробництво антитоксичних сироваток та імуноглобулінів.

10. Повторно просити МОЗ створити незнижувальний запас високоефективних препаратів для лікування малярії, лейшманіозів та інших тропічних інфекційних хвороб.

11. Подати в МОЗ обґрунтоване клопотання про необхідність збільшити фінансування «Державної цільової соціальної програми профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів».

12. Повторно просити МОЗ розглянути питання про об'єднання інфекційних лікарень (відділень) із Центрами профілактики і боротьби з ВІЛ/СНІДом.

13. Просити МОЗ дозволу відкрити при обласних інфекційних лікарнях (відділеннях) стаціонари денного перебування хворих і диспансерно-консультативні кабінети (за рахунок внутрішніх резервів).

14. Поліпшити співпрацю Всеукраїнської асоціації інфекціоністів (ВАІ) з інфекціоністами Донецької та Луганської областей на території, підконтрольній українській владі, та надавати їм посильну професійну допомогу.

15. При правлінні ВАІ створити тренінгові групи для навчання науковців методиці складання та пошуку міжнародних грантів та координування міжнародного співробітництва.

16. Просити позаштатного інфекціоніста МОЗ України пришвидшити затвердження нових Національних протоколів з інфекційних хвороб.

17. Подати в МОЗ пропозицію про доцільність проходження циклу тематичного удосконалення з клінічної паразитології для лікарів-інфекціоністів один раз на п'ять років.

18. Президії ВАІ вивчити доцільність відкриття центрів діагностики паразитарних хвороб, TORCH-інфекцій та хронічних інфекційних хвороб нервової системи при обласних (міських) інфекційних лікарнях.

19. Просити МОЗ України створити робочу групу експертів із стратегії антибіотикотерапії.

20. Рекомендувати медичним університетам та академіям розробити комплекс заходів, спрямованих на поліпшення підготовки сімейних лікарів з інфекційних і паразитарних хвороб.

21. Просити Центральний методичний кабінет при МОЗ України збільшити кількість навчальних годин з

інфекційних хвороб для студентів і слухачів медичних університетів та академій.

22. З метою економії часу та коштів рекомендувати правлінню ВАІ та обласним осередкам ширше проводити науково-практичні конференції в режимі *on-line*, використовуючи мережу Інтернет.

23. Обрати почесними членами ВАІ академіка НАМНУ Ж.І. Возіанову, професорів Д.Ф. Кириченка, А.І. Мостюк, В.П. Мірошніченка, Є.В. Нікітіна.

24. Надіслати звернення ІХ з'їзду інфекціоністів України до перших посадових осіб держави (текст додається).

25. Затвердити звіт контрольної комісії ВАІ.

26. Схвалити роботу президента та правління ВАІ за звітний період.

Делегати ІХ з'їзду інфекціоністів прийняли звернення до перших посадових осіб країни.

**Президенту України п. Петру Порошенку,
Голові Верховної Ради України п. Володимиру
Гройсману,**

Прем'єр-міністру України п. Арсенію Яценюку

В Україні на тлі суспільно-політичних та економічних проблем, які ускладнилися у зв'язку з неоголошеною війною Росії проти нашої держави, триває погіршення епідемічної ситуації та зростання смертності від інфекційних хвороб. Заразні хвороби дедалі більше загрожують національній безпеці України. Однак боротьба з ними та профілактика здійснюються на неналежному рівні. Якщо не вжити вагомих заходів на рівні держави, то невдовзі інфекційні хвороби можуть спричинити катастрофічні наслідки.

У зв'язку з цим Всеукраїнська асоціація інфекціоністів невідкладно просить здійснити таке:

1. Відновити в повному обсязі закупівлю вакцинних препаратів і виконання Календаря профілактичних щеплень. Взяти під державний контроль придбання та раціональне використання засобів імунопрофілактики інфекційних хвороб.

2. Здійснити комплекс заходів, спрямованих на зміцнення матеріальної бази інфекційних стаціонарів і поліклінік, поліпшення їх оснащення сучасною діагностичною та лікувальною апаратурою.

3. У кожній області розподілити інфекційні лікарні та відділення за I-III рівнями надання допомоги населенню і відповідно визначити джерела фінансування.

4. Заборонити практику «добровільного» благодійницького внеску інфекційними хворими при наданні їм медичної допомоги в державних закладах.

5. Збільшити фінансування Державної цільової соціальної програми профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів.

6. Гарантувати сучасний рівень безпеки медичним працівникам у сфері боротьби з інфекційними хворобами та страхування на випадок професійного зараження.

7. Запропонувати Міністерству охорони здоров'я залучити до складу Вищої наглядової медичної ради представників Всеукраїнської асоціації інфекціоністів.

8. З метою поліпшення кваліфікації лікарів-інфекціоністів і збільшення престижності їхньої роботи рекомендувати Міністерству охорони здоров'я приймати сімейних лікарів у клінічну ординатуру та аспірантуру з інфекційних хвороб.

9. Провести парламентські слухання про стан інфекційної та паразитарної захворюваності в Україні й невідкладні заходи щодо її зниження.

10. Обговорити проблему боротьби з інфекційними хворобами на Раді національної безпеки та оборони України.

11. Об'єднати інфекційні лікарні (відділення) з обласними центрами боротьби з ВІЛ/СНІДом, що дасть змогу поліпшити якість та організацію медичної допомоги населенню і раціональне використання коштів.

Далі делегати з'їзду відкритим голосуванням обрали М.А. Андрейчина президентом Всеукраїнської асоціації інфекціоністів. Відбулись вибори й інших керівних органів Асоціації – правління і контрольної комісії. Члени правління на своєму засіданні обрали оперативний керівний орган – президію. З персональним складом керівних органів Асоціації, а також з матеріалами з'їзду можна ознайомитись на офіційному сайті громадської організації: www.aiddu.org.ua.

У межах з'їзду відбулась нарада завідувачів кафедр інфекційних хвороб, на якій розглядалися питання викладання інфекційних хвороб в умовах інтеграції України в європейську спільноту.

Добре було організовано й дозвілля учасників з'їзду. У вільний від засідань час вони здійснили цікаву екскурсію у Зарваницький духовний центр і по історичних місцях Тернополя.

*Доц. О.Л. Івахів,
секретар правління Всеукраїнської
асоціації інфекціоністів.*

Отримано 20.10.2015 р.